

Henkilökohtainen opiskelusuunnitelma kehittää itsesäätely- valmiuksia

Eija Kyrönlahti

Yliopettaja, FT

Seinäjoen

ammattikorkeakoulu,
sosiaali- ja terveysalan
yksikkö

eija.kyronlahti@seamk.fi

Ritva Kuoppamäki

Lehtori, KT

Seinäjoen

ammattikorkeakoulu,
sosiaali- ja terveysalan
yksikkö

ritva.kuoppamaki@seamk.fi

Raija Tolonen

Lehtori, THM

Seinäjoen

ammattikorkeakoulu,
sosiaali- ja terveysalan
yksikkö

raija.tolonen@seamk.fi

Artikkeli on käynyt läpi referee-menettelyn.

Johdanto

Seinäjoen ammattikorkeakoulun sosiaali- ja terveysalan yksikössä toteutui vuosina 2006–2007 pedagoginen kehittämishanke, jonka päämääränä oli työterveyshuollon erikoistumisopinnojen sisällöllinen ja menetelmällinen kehittäminen. Työterveyshuollon opetussuunnitelma uudistettiin jäsentämällä opintokokonaisuudet ja -jaksot Kyrönlahden (2005) tutkimustulosten mukaisesti ja soveltamalla asiantuntijan taitoprofiiliin (Ruohotie 2002a) mukaista tietoa. Opetussuunnitelma rakentui työterveyshuollon ammattispesifisestä

tietotaidosta, terveydenhoitotyön yleisistä työelämävalmiuksista ja itsesäätelyvalmiuksista. Tavoitteena oli tukea oppijan itsesäätelyvalmiuksien kehittämistä ja edistää metakognitiivisten taitojen kehittämistä. Edellä mainitut asiat mahdollistavat tietojen ja taitojen nopean päivittämisen pyritäessä vastaamaan työelämän muuttuviin tarpeisiin. Ammatillisen osaamisen kehittämistä tarkasteltaessa sovellettiin myös transformatiivisia oppimisyksiköitä ja ammatillista kasvua koskevaa tietoa (Mentkowsky ym. 2000; Zimmerman 2000; Ruohotie 2002a, 2004; Kyrönlahti 2005).

Artikkelissa tarkastellaan aluksi henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman (hops)

taustalla olevia teoreettisia lähtökohtia ja koulutuksen sisältöteemojen muodostamista. Seuraavaksi kuvataan opintojen toteutusta. Tämän jälkeen kuvataan oppijoilta kerätty aineisto, hopsit ja niiden analyysi. Artikkelin päättyy pohdintaan.

Asiantuntijan taitoprofiili

Ammatillisen osaamisen kehittämistä voidaan tarkastella asiantuntijan taitoprofiilin mukaisen tiedon avulla (Ruohotie 2002a). Asiantuntijan taitoprofiili muodostuu kolmesta pääkategoriasta, jotka ovat ammatillisesti tietotaito, yleiset työelämävalmiudet ja itsesäätelyvalmiudet. Asiantuntijuudella tarkoitetaan ammatillista osaamista, joka hankitaan koulutuksen avulla ja joka kehittyy työssä ja erilaisissa työtehtävissä. Kyrönlahden (2005) mukaan työterveyshoitajan ammatillisesti tietotaito koostuu seuraavista opintokokonaisuuksista ja niihin sisältyvistä opintojaksoista.

- ◆ Työterveyshuollon toiminnan perusteisiin kohdistuva tietotaito (lainsäädännön tunteminen, verkostoituminen ja prosessimainen toiminta)
- ◆ Työterveyshuoltoyksikön toiminnan kehittämiseen kohdistuva tietotaito (yrittäjäys, markkinointi ja tuotteistaminen, laadun hallinta ja vaikuttavuuden arviointi sekä oman osaamisen arvostaminen)
- ◆ Yhteiskunnallisiin ja kansanterveydellisiin haasteisiin kohdistuva tietotaito (työelämän muutoksen tunteminen, kansanterveyden edistäminen ja työikäisen jaksamisen tukeminen)
- ◆ Työikäiseen kohdistuvien toimintojen tietotaito (dialoginen ohjaus, sairaanhoito ja terveystarkastukset)

- ◆ Työympäristöön kohdistuvien toimintojen tietotaito (työpaikkakäynti ja -selvitys, altisteiden selvitys sekä perusanalyysit ja -mittaukset)
- ◆ Työyhteisöön kohdistuvien asioiden tietotaito (työhyvinvointia edistävään toimintaan osallistuminen sekä johtamisen ja henkilöstöhallinnon merkityksen tunteminen).

Asiantuntijan taitoprofiilin toisen pääkategorian (yleiset työelämävalmiudet) jäsentely perustuu Eversin, Rushin ja Berdrowin (1998) luokitukseen, jonka tavoitteena ovat elinikäiseen oppimiseen ja työllistymiseen liittyvät kompetenssit. Kyse on elämänhallinnasta, kommunikointitaidoista, ihmisten ja tehtävien johtamisesta sekä innovaatioiden ja muutosten käynnistämisestä. Ruohotien (2002a) jäsentelyssä on mukana edellisten lisäksi tietotekniikan ja sähköisen viestinnän valmiudet. Kyrönlahden (2005) mukaan työterveyshoitajan koulutuksessa terveydenhoitotyön yleiset työelämävalmiudet muodostuvat seuraavasta opintokokonaisuudesta ja siihen liittyvistä opintojaksoista.

- ◆ Terveydenhoitotyön yleiset työelämävalmiudet (vuorovaikutteinen terveydenhoitotyö, näyttöön perustuva terveydenhoitotyö, kokonaisvaltainen terveydenhoitotyö, eettisyys ja arvoperiaatteet terveydenhoitotyössä, ihmisten ja tehtävien johtaminen sekä innovatiivisuus ja muutoksen hallinta)

Asiantuntijan taitoprofiilin kolmas pääkategoria (Ruohotie 2002a) kuvaa itsesäätelyvalmiuksien kehittämistä. Tämä

tarkoittaa oppimisen tietoista, kriittistä tarkastelua sekä oppijan osallistumista oppimisprosessiinsa. Oppija asettaa oppimiselleen tavoitteet ja pohtii, millaisten strategioiden avulla hän voi ne saavuttaa. Itsesäätelyvalmiuksien oppimisessa on kyse motivaatiosta ja toimintaan sitoutumisesta, toiminnan kontrollista sekä itsereflektiosta. Itsesäätelyvalmiudet yhdistävät tavoitteet ja motivaation sekä mahdollistavat sen, että oppija tunnistaa vahvuutensa, heikkoutensa ja mahdollisuutensa ammatillisen osaamisen kehittämiseksi. Oppijat asettavat itselleen realistisia lähi- ja välitavoitteita. Mielenkiinto kohdistuu myös ajankäyttöön ja toisten apuun turvautumiseen. Oppija suunnittelee, tarkkailee ja arvioi jatkuvasti toimintaansa. Kouluttajien tulee tarjota erilaisia oppimisen malleja sekä mahdollistaa erilaisten oppimisstrategioiden käyttö. Itsesäätelyvalmiuksien kehittymistä edistää oppiminen aidoissa oppimisympäristöissä, työelämän ja koulutuksen yhteistyössä. Työelämälähtöiset oppimistehtävät ja monitasoinen ohjaus sekä palaute tukevat myös itsesäätelyvalmiuksien kehittymistä (Pintrich 1995; Ruohotie 2002a, 2002b, 2004; Risänen 2003; Rautio 2004). Kyrönlahden (2005) tutkimustulosten mukaan oppijan itsesäätelyvalmiuksia kuvaa seuraava opintokokonaisuus opintojaksoineen.

- ◆ Ammatillisen tietotaidon edistäminen (ammattitaitoa edistävä harjoittelu, teorian ja harjoittelun integroituminen sekä henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman laatiminen)

Itsesäätelyvalmiuksien kehittämiseen liittyvät asiat muodostavat koulutuksen kehittämisen menetelmällisen näkökulman. Ammatillisen osaamisen kehittämisen edellyttää jatkuvaa suunnittelua, toiminnan tarkkailua ja arviointia.

Ammatillinen kasvu ja transformatiiviset oppimissyklit

Terveystieteiden koulutuksen aikana tuetaan myös oppijan ammatillista kasvua ja kehittymistä. Tämä edellyttää oppijan omien ajatusten, tunteiden ja eettisten valintojen tarkastelua erilaisista näkökulmista. Mentkowski kumppaneineen (2000) kuvaa ammatillisen kasvun mallin, jota ohjaavat henkiset rakenteet liittyvät ajatteluun, tunteisiin ja eettisiin valintoihin. Ammatillista kasvua tarkastellaan oppimissykleinä. Ensimmäisen syklin tarkoituksena on saada oppija tunnistamaan, mitä hän tietää ja kuinka hän osaa soveltaa osaamistaan. Oman suorituksen arviointiin perustuva oppimissykli auttaa näkemään, mitä oppija osaa tehdä eri ympäristöissä ja kuinka hän voi parantaa suoritustaan. Erilaisiin näkökulmiin tutustuminen osoittaa sen, kuka oppija on ja millaiseksi hänen pitäisi tulla. Tarkastellessaan erilaisia näkökulmia oppija asettaa uusia tavoitteita ja kehittää ammatillista osaamistaan rakentaen uutta tietotaitoa tutkitun, näyttöön perustuvan tiedon avulla (Mentkowski ym. 2000).

Metakompetenssien kehittäminen

Metakompetenssit muodostuvat ammatissa kehittymistä koskevasta tietämyksestä (deklaratiivisesta metakompetenssista) ja ammatissa kehittymistä ohjaavista taidoista (proseduraalisesta metakompetenssista). Deklaratiivinen tieto on käsitteiden ja asiatioiden verkko. Proseduraalinen tieto on sääntöjen ja reseptien muodossa olevaa tietoa, joka helpottaa muistamista ja soveltamista. Tieto ei ole sovellettavissa ilman taitoa (Ruohotie 2002b; 2002c; 2004).

Metakompetenssien kehittäminen edellyttää jatkuvaa dialogia, kysymyksiä, perusteluita ja asioiden laaja-alaisia poh-

dintoja eri näkökulmista. Oppiminen edellyttää, että tarkoituksenmukaisilla kysymyksillä herätetään kokeilun ja ymmärtämisen halu. Ammatillisen osaamisen kehittäminen vaatii oppijan, kouluttajan ja työelämän yhteistä sitoutumista. Mitä enemmän oppija tulee tietoiseksi ajattelunsa perusteista, sitä paremmin hän voi asettaa ne muiden arvioitavaksi ja sitä todennäköisemmin hän kyseenalaistaa ammatillista osaamistaan. Oppija tarvitsee reflektointiinsa dialogisen kumppanin. Hänen tulee nähdä toimintansa merkitys sekä ulkoa- että sisältäpäin (Ruohotie 2002b; 2002c; 2004).

Henkilökohtaiset opiskelusuunnitelmat ammatillisen osaamisen tukena

Seinäjoen ammattikorkeakoulun sosiaali- ja terveystieteiden yksikössä toteutetaan työterveyshuollon erikoistumisopinnot 30 opintopisteen laajuisina. Monet opintoihin hakeutuvat oppijat ovat jo toimineet terveydenhoitajina työterveyshuollossa. Opiskelijaryhmissä on myös terveydenhoitajia, jotka tulevat muilta terveydenhoitotyön sektoreilta tai jatkavat työterveyshuollon opintoja suoraan terveydenhoitajatutkinnon jälkeen. Ryhmät ovat siis erittäin heterogeenisiä aikaisempien työterveyshuollon tietojen ja taitojen suhteen. Tämän vuoksi on nähty tärkeäksi oppijoiden yksilöllisen lähtötilanteen kartoittaminen ja oppijan omien oppimistavoitteiden asettaminen laatimalla hops. Opetusministeriön (2007) mukaan korkeakouluopetuksen kehittämisen tavoitteena on, että oppijat kehittyisivät oppijoiksi, jotka asettavat oppimistavoitteita ja toimivat suunnitelmallisesti niiden saavuttamiseksi. Opetusta on korkeakouluissa pyritty kehittämään yksilölliseksi tukemalla opiskelijoiden ohjausta koko oppimisprosessin ajan ja monipuolistamalla oppimisen arvioinnin menetelmiä.

Syksyllä 2006 otettiin käyttöön uusi työterveyshuollon erikoistumisopinnot opetussuunnitelma, joka laadittiin Kyrönlahden (2005) väitöskirjan tuloksia hyödyntäen. Työterveyshuollon opintojen aloittamisen yhteydessä oppijoiden ammatillisen osaamisen tasoa arvioidaan sitä varten kehitetyn henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman avulla. Uudistetun hops:n kehittämisestä vastasivat yliopettaja Eija Kyrönlahti ja lehtori Raija Tolonen. Tavoitteena oli, että oppijat kehittyisivät alansa asiantuntijoina niillä alueilla, jotka Kyrönlahden (2005) mukaan ovat työterveyshoitajan työssä keskeisiä. Tärkeänä nähtiin, että oppijat käyvät jatkuvaa dialogia itsensä ja ohjaajan kanssa, asettavat kysymyksiä osaamiselleen ja kehittymiselleen, perustelevat näkemyksiään opituista asioista ja vallitsevista käytännöistä sekä pohtivat osaamistaan eri näkökulmista. Henkilökohtainen opiskelusuunnitelma muodostui seuraavista kokonaisuuksista: työterveyshuollon lainsäädännön tunteminen, työikäiseen kohdistuva tietotaito, työympäristöön kohdistuva tietotaito, työyhteisöön kohdistuva tietotaito ja työterveyshuollon kehittäminen. Lisäksi oppijat arvioivat ammatissa kehittymistä koskevaa tietoa itsestään ja oppimistavoistaan. Jokaisessa osiossa oppija asetti itselleen oppimistavoitteet, pohti opiskelumenetelmiä, oppimisympäristöjä ja tarkasteli kriittisesti. Oppimistaan sekä kehittymistään työterveyshoitajana

Työterveyshuollon oppijat perehtyivät hops:n työstämiseen heti opiskelun alussa sekä tutoropettajan tunneilla että henkilökohtaisten keskustelujen yhteydessä. Oppijat kirjasivat henkilökohtaiseen opiskelusuunnitelmaansa lähtötasonsa ja opiskelutavoitteensa ennen ensimmäistä ohjauskeskustelua tutoropettajan kanssa. Kahdenkeskiset ohjauskeskustelut hops:n pohjalta käytiin opiskelun keskivaiheessa ja lopussa. Hops:n työstäminen jatkui ko-

ko opintojen ajan. Opiskelun alussa moni opiskelija koki hops:n työstämisen vaativana ja työläänä ja kaipasi siihen runsaasti ohjausta. Opintojen edetessä opiskelijoiden käsitys kuitenkin muuttui. Opiskelijat esittelivät hopsin tavoitteensa myös harjoittelun ohjaajille, mikä edisti teorian ja käytännön opintojen integrointia. Tutoropettajan näkökulmasta hops tuki opiskelijan yksilöllistä ohjausta ja opetusta samalla kun se toimi opiskelijan ammatillisen kehittymisen tukena. Hops:n rinnalla oppijat työstivät portfoliota ja laativat teemojen pohjalta näyteportfolion, jossa he pohtivat seuraavia kysymyksiä: Kuka minä olen? Mitkä ovat heikkouteni ja vahvuuteni? Mitä olen erikoistumisopintojen aikana oppinut? Mitä minun pitää itsessäni kehittää? Missä vaiheessa olen tällä hetkellä? Mitä haluan olla tulevaisuudessa? Tämä mahdollisti sen, että oppijat pääsevät eroon pintaoppimisesta ja alkavat pohtia syvällisesti oppimistaan, ymmärtämistään ja toiminnallista osaamistaan (Opetusministeriö 2007).

Tutkimusaineisto ja sen analyysi

Työterveyshuollon erikoistumisopinnoissa opiskelleet terveydenhoitajat ovat kuvanneet henkilökohtaiseen opetussuunnitelmaan ammatillisen osaamisen tavoitteitaan ja oppimismenetelmiään sekä -ympäristöjään. Tavoitteiden saavuttamista ja tietotaidon vahvistumista he ovat arvioineet itse sekä keränneet palautteita muilta osallisilta kuten opettajilta, ohjaavilta terveydenhoitajilta ja vertaisilta. Kuvaukset on tehty edellä mainittujen hops:ien kokonaisuuksista. Oppijat palauttivat hops:it opintojen päätösvaiheessa helmikuussa 2007, joten ne kuvastavat heidän oppimistaan koko opiskelun ajalta.

Hops:ien (n=17) sisällöt analysoi yksi artikkelin kirjoittajista käyttäen sisällön

analyysia. Sisällön analyysi on käyttökelpoinen menetelmä aineistojen luokittelussa. Keskeisenä ideana oli saada aineisto tiivistettyyn muotoon (Polit & Hungler 1997). Tarkoituksena oli sisällön analyysin avulla kuvata työterveyshuollon erikoistumisopintojen aikana tapahtunutta oppimista ja itsesääteilyvalmiuksien kehittymistä.

Aineisto eli opiskelijoiden hops:t vaihtelivat lyhyistä ja luettelomaisista kuvauksista pitkiin, usean sivun mittaisiin kuvauksiin opiskelusta ja oppimisesta. Aineistoa oli yhteensä 161 kirjoitettua sivua. Analyysi aloitettiin lukemalla tutkimusaineisto kokonaisuudessaan läpi kokonaiskuvan muodostamiseksi ja selkeän kuvan saamiseksi aineistosta (Polit & Hungler 1997). Analyysirunkona käytettiin hopsin mukaista oppimisprosessia:

- ammatillisen osaamisen tavoitteet
- oppimismenetelmät ja oppimisympäristöt
- tavoitteiden saavuttaminen ja tietotaidon vahvistuminen.

Analyysiyksiköksi valittiin sana, sanayhdistelmä tai lause. Aineisto pelkistettiin alleviivaamalla tiettyä oppimisprosessin vaihetta kuvaavia alkuperäisilmaisuja. Pelkistetyt ilmaisut koottiin erillisille liuskoille vaiheittain mahdollisimman tarkasti samoilla termeillä kuin aineistossa. Seuraavaksi pelkistetyistä ilmaisuista haettiin yhtäläisyyksiä ja erilaisuuksia. Samansisältöisistä ilmaisuista muodostettiin alakategoria. Alakategoria nimettiin siten, että se kuvaa kategorian sisältöä tutkimuksen tarkoituksen mukaisesti. Alakategorioita muodostettaessa palattiin usein alkuperäisilmaisiin ja pelkistettyihin ilmaisiin varmistaen muodostettujen kategorioiden yhtäpitävyys alkuperäisen aineiston kanssa. Abstrahointi jatkui edelleen yh-

distämällä samansisältöiset alakategoriat toisiinsa yläkategorioiksi ja nimeämällä ne kategorian sisältöä kuvaavaksi. Seuraavaksi palattiin jälleen alkuperäisiin ilmaisuihin ja alakategorioihin ja varmistettiin alkuperäisen aineiston oikeellisuus analyysin loppuun asti (Polit & Hungler 1997; Tuomi & Sarajärvi 2002).

Tulokset

Tulokset esitetään edeten analyysirungon mukaisesti ja tuloksia havainnollistetaan suurin lainauksin.

Ammatillisen oppimisen tavoitteet

Työterveyshuollon erikoistumisopintojen oppijoiden ammatillisen oppimisen tavoitteet kohdentuivat ensinnäkin taitojen kehittymiseen. Kehittämistavoitteita oli kirjattu kädentai-

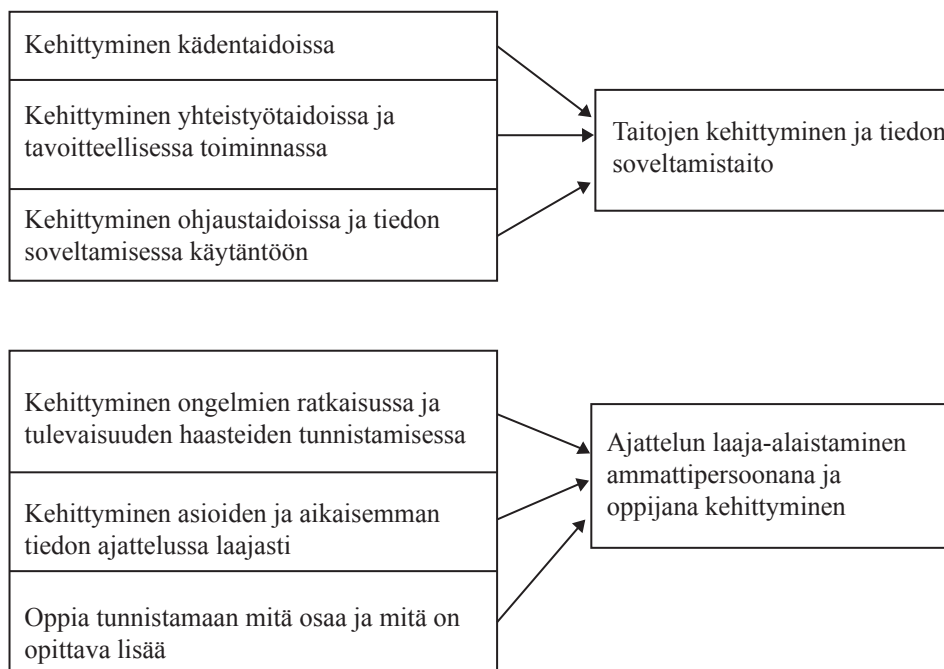
tojen, yhteistyötaitojen sekä ohjaustaitojen alueelle. Tiedon soveltaminen käytäntöön nähtiin myös tärkeänä taitona, jota tuli koulutuksessa kehittää (kuvio 1).

”Haluan saada varmuutta teknisiin toimenpiteisiin. Haluaisin kehittyä työterveyshoitajaksi, joka kykenee ajattelemaan asioita laajoina kokonaisuuksina ja ymmärtää asioiden välisiä yhteyksiä. Tavoitteena on pysyä kehityksessä mukana ja tietää muutoksista.”

Toiseksi tavoitteet kiteytyivät ajattelun kehittymiseen. Ajattelun laaja-alastaminen sekä ammattipersonana ja oppijana kehittyminen nähtiin tärkeinä tavoitteina. Ongelmanratkaisutaidot ja tulevaisuuden haasteiden tunnistaminen sekä aikaisemman tiedon näkeminen laajemmissa yhteyksissä ilmeni opiskelijoiden kuvauksissa tärkeänä osana oppimista. Oli tavoiteltava tunnistamaan mitä jo osaa ja sitä, mitä on opittava lisää (kuvio 1).

ALAKATEGORIAT

YLÄKATEGORIAT

Kuvio 1. Ammatillisen osaamisen tavoitteet.

Oppimismenetelmät ja oppimisympäristöt

Oppijoiden oppimismenetelmät muodostuivat itsereflektiosta ja tilanteeseen sopivan oppimistrategian toteuttamisesta. Oppimisessa oli käytössä eri menetelmiä kuten kirjoittamista, keskustelemista, lukemista, laskeamista, ajattelua ja omien toimintatapojen kriittistä pohdintaa. Menetelmät valittiin erilaisten tilanteiden mukaisesti (kuvio 2).

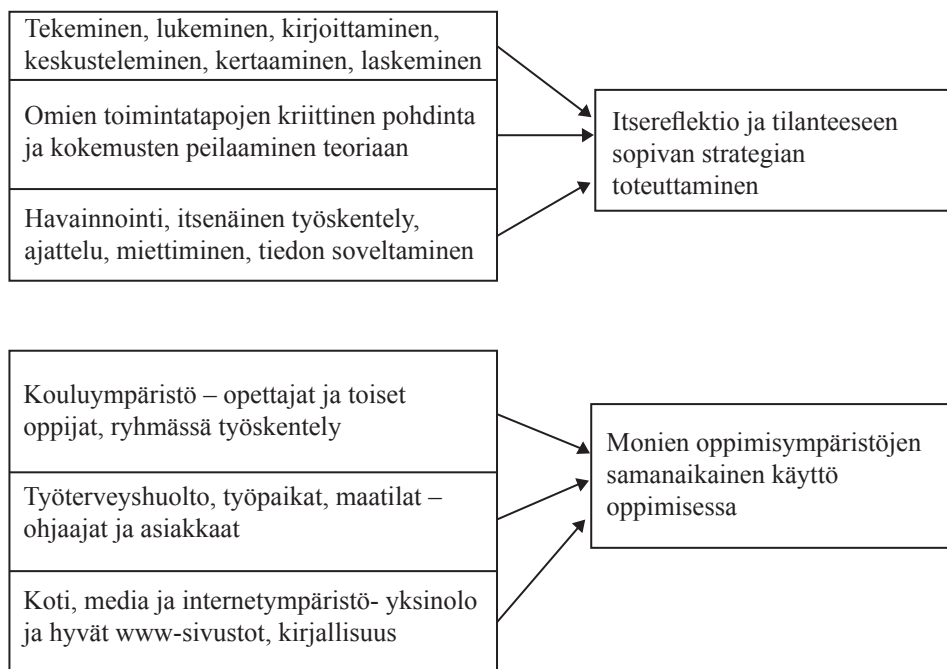
”Opin tekemällä ja yhdessä muiden kanssa kokemuksia purkamalla ja kriittisesti pohtimalla. Yksin lukemalla ja luennoista tiivistelmiä tekemällä opin parhaiten faktatietoa, kuten lakeja.”

”Oppitunneilla on syntynyt mielenkiintoisia keskusteluja, kun kerromme työhön liittyviä kokemuksia. Keskustelut liittävät teorian käytäntöön. On hyvä miettiä omaa kehittymistään ja saamani palaute niin opettajilta kuin työterveyshuollon ohjaajilta auttaa huomaamaan, missä olen oikealla tiellä ja missä on kehitettävää.”

Monien oppimisympäristöjen samanaikaisen käytön katsottiin edistävän oppimista. Oppimisessa hyödynnettiin monipuolisesti sekä kouluympäristöä että työterveyshuollon ympäristöä ja kotiympäristössä kirjallisuutta, sähköisiä viestimiä ja ajattelua yksinäisydessä (kuvio 2).

ALAKATEGORIAT

YLÄKATEGORIAT

Kuvio 2. Oppimismenetelmät ja -ympäristöt.

Tavoitteiden saavuttaminen ja tietotaidon vahvistuminen

Ammattispesifisissä tiedoissa ja taidoissa kehittyminen nähtiin kolmella tasolla. Ensinnäkin työterveyshuollon terveydenhoitajan tehtäviä suorittava, kokemuksia hakeva ja tiedolla selviytyvä osaaminen nähtiin saavutetun. Toinen saavutettu taso kohdentui osaamiseen, joka oli asioiden välisiä yhteyksiä ymmärtävä sekä tietoa löytävä ja tietoa soveltava osaaminen. Kolmannen osaamisen tason muodosti asiakaslähtöisesti ratkaisuja hakeva, tietoa analysoiva ja kehitettävä osaaminen (kuvio 3).

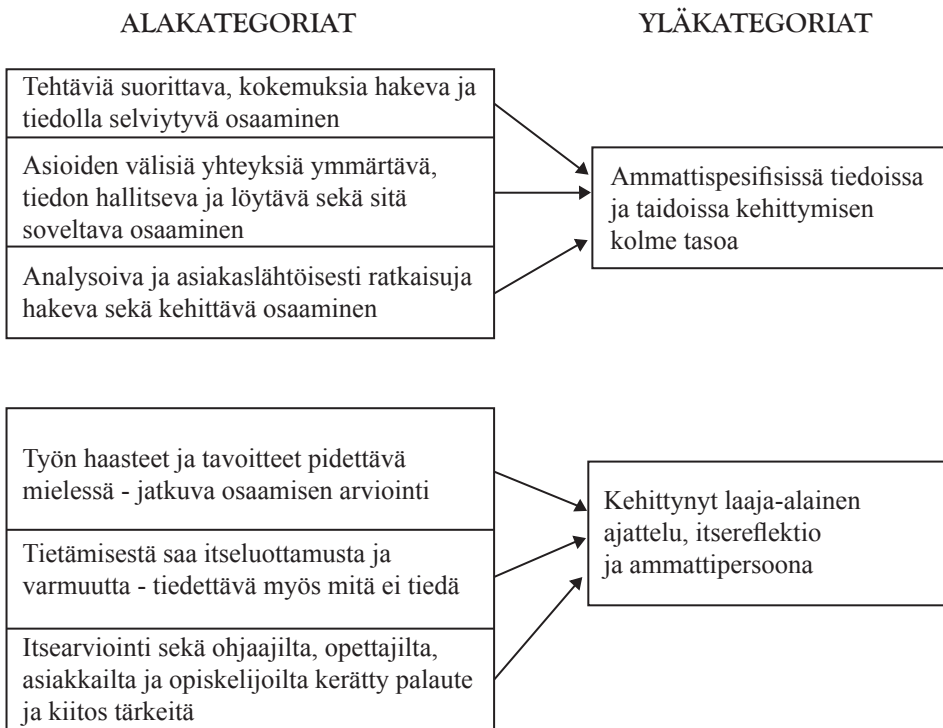
”Harjoittelu antoi varmuutta kädentaitoihin, työpaikkaraporttien laatimiseen ja muuhun työterveyshuolto toimintaan.”

”Olen muodostanut itselleni kehittävää, luovaa työtettä, joka mahdollistaa työterveyshuollon laadun kehittämisen.”

”Haasteeni on, että kykenisin toimimaan entistä enemmän jokaisen asiakkaan yksilöllisten tarpeiden mukaan.”

Tavoitteet katsottiin saavutetun laaja-alaisessa ajattelussa sekä ammattipersoonan ja itsereflektion kehittämisessä. Jatkuvasti kehittyvät ja muuttuvat työn haasteet on pidettävä mielessä, joka puolestaan edellyttää osaamisen jatkuvaa arviointia. Tieto oli tuonut toimintaan itseluottamusta ja varmuutta. Tietoon sisältyi myös tietäminen siitä, mitä ei tiedä. Itsearviointi sekä ohjaajilta, opettajilta, asiakkailta ja vertaisilta saatu palaute ja kiitos olivat kehittäneet ja laaja-alaisesti ajattelua ja vahvistaneet ammattipersoonaa (kuvio 3).

”Palautetta on hyvä saada mahdollisimman monelta taholta. Se mahdollistaa oppimisen ja kehittymisen.”

Kuvio 3. Ammatillisen osaamisen tavoitteiden saavuttaminen ja tietotaidon vahvistuminen.

Lopuksi

Pedagogisen kehittämishankkeen aikana uudistettu työterveyshuollon erikoistumisopintojen opetussuunnitelma ja sen mukaan laadittu henkilökohtainen opiskelusuunnitelma mahdollistivat opintojen sisällöllisen ja menetelmällisen kehittämisen. Opetussuunnitelmaan kirjatut opintojaksot ja -kokonaisuudet vastasivat työterveyshuollossa tarvittavan terveydenhoitajan ammatillisen osaamisen haasteeseen. Työelämän nopea muutos edellyttää, että opetussuunnitelmia tulee arvioida ja kehittää jatkuvasti.

Henkilökohtainen opiskelusuunnitelma auttaa tunnistamaan ja tunnustamaan oppijan ammatillisen osaamisen tason. Yhteinen keskustelu oppijan, opettajatuutorin ja käytännön työelämässä toimivan harjoittelun ohjaajan kanssa mahdollistaa oppijan omien tavoitteiden asettamisen ja motivoitumisen ammatillisen osaamisensa kehittämiseen. Oppija ottaa tuolloin vastuun oppimisestaan ja jatkuvasta kehittymisestään. Taito suunnitella, tarkkailla ja arvioida omaa osaamistaan on osa tavoitteellista asiantuntijan toimintaa (Fur-

ze & Pearcey 1999). Tämä käynnistää itsesäätelyvalmiuksien kehittymisen. Tutorin kanssa käyty keskustelu siitä, mitä oppija tietää ja mitä hän ei vielä tiedä mahdollistaa realististen tavoitteiden asettamisen. Päämääränä on laaja-alaisen ja eri näkökulmat huomioon ottavan ajattelun kehittyminen. Limon Luquen (2003) mukaan intentionaalinen käsitteen muutos edellyttää, että oppija tunnistaa muutostarpeensa ja motivoituu uuden oppimiseen. Ruohotie (2000) tuo esiin oppijan intentionaalisen halun suunnata toiminta kohti haluttuja tavoitteita ja päämääriä.

Koulutuksen aikana on hyvä tarjota erilaisia mahdollisuuksia, oppimisstrategioita opintojen suorittamiseen, jolloin oppijat tunnistavat itsensä oppijana. Lisäksi oppimisen kokemukset erilaisissa konteksteissa tukevat ammatillisen osaamisen kehittymistä. Pintrich ja McKeachie (2000) kuvaavat, että erilaisten oppimisstrategioiden avulla oppija varastoi tietoa, syventää ymmärrystä ja reflektoi. Kehittävä osaaminen edellyttää teorian ja käytännön integroitumista (Huckstadt & Hayes 2005), joka mahdollistuu oppijoiden, käytännön ohjaajien ja kouluttajien yhteistyössä. Antrobus (1997) ja Conway (1998) kuvaavat ohjatun harjoittelun kokemusten ja merkitysten näkyvän oppijan toiminnoissa. Ammatillisen osaamisen ja itsesäätelyvalmiuksien kehittämiseksi tulee kerätä jatkuvaa palautetta eri tahoilta jolloin asioita tarkastellaan ja reflektoidaan erilaisten lähestymistapojen kautta. Ruohotien (2000) mukaan oppijan tulee muokata tieto sellaiseksi, että se voidaan soveltaa käytännön tilanteisiin. Työelämän nopea muutos edellyttää työntekijöiltä ongelmanratkaisun, soveltamisen ja analysoinnin taitoja sekä niiden harjoittelua erilaisten oppimisstrategioiden avulla. Itsesäätelyvalmiuksien kehittymistä tukevat pedagogiset ratkaisut siirtyvät oppijoi-

den mukana työelämään ja tukevat heidän selviytymistään jatkuvassa työelämän muutoksessa.

Lähteet

Antrobus, S. 1997. Developing the nurse as a knowledge worker in health-learning the artistry of practice. *Journal of Advanced Nursing* 25 (4), 829-835.

Conway, J. E. 1998. Evolution of the species expert nurse. An examination of the practical knowledge. *Journal of Clinical Nursing* 7, 75-82.

Evers, F. T., Rush, J. C. & Berdrow, J. 1998. *The bases of competence: Skills for lifelong learning and employability*. San Francisco: Jossey-Bass Publishers.

Furze, G. & Pearcey, P. 1999. Continuing education in nursing: a review of literature. *Journal of Advanced Nursing* 29 (2), 355 - 363.

Huckstadt, A. & Hayes, K. 2005. Evaluation of integrative online courses for advanced practice nurses. *Journal of the American Academy of Nurse Practitioners* 17 (3), 85 - 89.

Kyrölahti, E. 2005. Työterveyshuollossa työskentelevän terveydenhoitajan ammatillinen osaaminen. *Acta Universitatis Tamperensis* 1111. Tampere: Tampereen yliopisto.

Limón Luque, M. L. 2003. The role of domain-specific knowledge in intentional conceptual change. Teoksessa G. M. Sinatra & P. R. Pintrich (toim.) *Intentional conceptual change*. Mahwah, New Jersey: Lawrence Erlbaum Associates, 133-168.

Mentkowski, M. & Associates 2000. *Learning that lasts: Integrating learning, development, and performance in college and beyond*. San Francisco: Jossey-Bass Publishers.

Opetusministeriö. 2007. Aiemmin hankittu osaamisen tunnustaminen korkeakouluissa. Opetusministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2007:4. Koulutus- ja tiedepoliitikan osasto 2007. Yliopistopaino.

Pintrich, P. R. 1995. Understanding self-regulated learning. Teoksessa P. R. Pintrich (toim.) *Understanding self-regulated learning*. San Francisco: Jossey-Bass Publishers.

Pintrich, P. R. & McKeachie, W. J. 2000. A framework for conceptualizing student motivation and self-regulated learning in the collage classroom. Teoksessa P. R. Pintrich & P. Ruohotie (toim.) *Conative constructs and self-regulated learning*. University of Tampere. Hämeenlinna: Research Centre for Vocational Education, 31-50.

Polit & Hungler 1997. *Essential of nursing research. Methods, appraisal and utilization*. Philadelphia: J.B. Lippincott.

Rautio, M. 2004. Muuttuva työelämä haastaa työterveyshuollon kehittämään menetelmiään ja osaamistaan. Työterveyshuollon menetelmien kehittäminen moniammatillisena oppimisprosessina. Diakonia-ammattikorkeakoulun julkaisuja A, Tutkimuksia 9. Helsinki: Diakonia ammattikorkeakoulu.

Rissanen, R. 2003. Työelämälähtöinen opinäytetyö oppimisen kontekstissa. *Acta Universitatis Tamperensis* 970. Tampere: Tampereen yliopisto.

Ruohotie, P. 2000. *Oppiminen ja ammatillinen kasvu*. Helsinki: WSOY.

Ruohotie, P. 2002a. Kvalifikaatioiden ja kompetenssien kehittäminen koulutuksen tavoitteena. Teoksessa J. Nieminen (toim.) *Verkot ja virtuaalistaminen oppimisen tukena*. Hämeenlinna: Hämeen ammattikorkeakoulu, 13-45.

Ruohotie, P. 2002b. Mitä työelämä meiltä vaatii? *Ammattikasvatuksen aikakauskirja* 4 (1), 4-13.

Ruohotie, P. 2002c. Kvalifikaatioiden ja kompetenssien kehittäminen ammattikorkeakoulun tavoitteena. Teoksessa J.-P. Liljander (toim.) *Omalla tiellä*. Ammattikorkeakoulut kymmenen vuotta. Arene. Helsinki: Edita, 108-127.

Ruohotie, P. 2004. Työelämän osaamistarpeet. Teoksessa J. Keskitalo (toim.) *Työelämä osana insinööriopintoja*. Hämeenlinna: Hämeen ammattikorkeakoulu, 21-37.

Tuomi & Sarajärvi 2002. *Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi*. Helsinki: Tammi.

Zimmerman, B. J. 2000. Attaining self-regulation: A social cognitive perspective. Teoksessa M. Boekaerts, P. R. Pintrich & M. Zeidner (toim.) *Handbook of self-regulation*. San Diego: Academic Press.